

Fordító és tolmács MA képzés
2019/20. tanév II. félév
Záróvizsga tételek

I. Fordításelmélet

- 1) A nyelvészeti fordításelmélet keletkezése
- 2) A fordítás és a fordítói tevékenység
- 3) Fordításelmélet
- 4) Fordításelmélet és szociolingvisztika
- 5) Fordíthatóság, fordíthatatlanság
- 6) Fordításelmélet és pszicholingvisztika
- 7) Fordításelmélet és szövegnyelvészet
- 8) A fordítás folyamatának nyelvészeti modelljei
- 9) Az ekvivalencia fogalma a fordításelméletben
- 10) A fordítástudomány helyzete napjainkban
- 11) Átváltási műveletek a fordításban
- 12) Lexikai átváltási műveletek
- 13) Grammatikai átváltási műveletek
- 14) A fordítás mint kulturális transzfer

Ajánlott irodalom:

- 1) Klaudy Kinga 1994., 1997. *A fordítás elmélete és gyakorlata*. Budapest: Scholastica.
- 2) Simigné Fenyő Sarolta 2007. *A fordítás mint közvetítés*. Miskolc: STÚDIUM
- 3) Heltai Pál 2014. *Mitől fordítás a fordítás? Válogatott fordítástudományi tanulmányok*. Budapest: Eötvös József Könyvkiadó
- 4) Albert Sándor 2003. *Fordítás és filozófia. A fordításelméletek tudományfilozófiai problémái & Filozófiai szövegek fordítási kérdései*. Budapest: Tinta Könyvkiadó

II. Terminológia

1. A szaknyelvek és a szakszövegek sajátosságai, a terminológia szerepe a szaknyelvekben és a szakszövegekben (ld. Kurtán 2003)
2. A szaknyelvek szókincse és a terminológia
3. A terminológiai rendszer, az osztályozás elvei, terminus és terminológia. A terminológiai rendszer felépítése (ld. Fóris 2006)
4. A terminológia elmélete, a terminológia fogalma és helye a nyelvtudomány rendszerében (ld. Fischer 2010, Fóris 2006)
5. Terminológiai iskolák, deskriptív és preskriptív terminológiai munka (ld. Fischer 2010)
6. A terminológia mint a terminusok összessége, a terminusalkotás folyamata (ld. Fischer 2010)
7. Terminológiai alapfogalmak (Fischer: Mielőtt terminológiai munkába kezdenénk...)
8. Terminológia a fordításban (ld. Fischer 2010) Terminológia és fordítás, a fordítás terminológiai problémái. A fordító mint terminológus (ld. Fóris 2006)
9. Európai Unió terminológia és fordítás (ld. Várnai 2005)
10. Terminológiai adatbázisok. A magyar terminológia helyzete és fejlesztési irányai (ld. Fóris)

Ajánlott irodalom:

1. Dróth Júlia*: A magyar szaknyelvi terminológia egységesítésének igénye a szakfordításokban
2. Fischer Márta Terminológia a szakmai kommunikáció szolgálatában. In.: Dobos Csilla (szerk.) 2010. *Szaknyelvi kommunikáció*. Budapest: Tinta Könyvkiadó. 51-72.
3. Fóris Ágota* 2006. *Hat terminológiai lecke*. Pécs: Lexikográfia Kiadó.
4. Fóris Ágota* 2007. A terminológia megújításának feladatai: a műszaki tudományos terminusok rendszerezése. *Magyar Nyelv*. 103. évf. 1. sz. 55-66.
5. Gulyás Róbert 2005. Magyar terminológia az EU-intézményekben. *Fordítástudomány* VII, 2, 17-27.
6. Gulyás Róbert 2005. Magyar terminológia az EU-intézményekben. *Fordítástudomány* VII, 2, 17-27.
7. Heltai Pál* 2004. A fordító és a nyelvi normák I. *Magyar Nyelvőr* 128. 407-434.
8. Heltai Pál* 2005. A fordító és a nyelvi normák II. *Magyar Nyelvőr* 129. 30-58.
9. Heltai Pál* 2005. A fordító és a nyelvi normák. *Magyar Nyelvőr* 129. 165-172.
10. Kis Ádám*: Gyakorlati terminológia
11. Kurtán Zsuzsa 2003. *Szakmai nyelvhasználat*. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó.
12. Várnai Judit Szilvia (2005): Európai Unió terminológia és fordítás – múlt és jelen. *Fordítástudomány* VII, 2, 5-15.
13. Várnai Judit Szilvia*: Az európai unió terminológia magyar nyelvű egységesítése
14. Voigt Vilmos* 2006. Egy új tudományközi feladatkör – terminológia / nevezéktan. *Magyar Tudomány*. 6. sz. 728-745.

Figyelem! A csillaggal jelzett tanulmányok az Interneten is hozzáférhetők.

III. Nyelvhelyesség

- 1) Definiálja helyesírási alapelveket, és mutassa be példák segítségével!
- 2) Mutassa be a változásokat *A magyar helyesírás szabályai* 12. kiadásában!
- 3) Mutasson rá néhány pontban anyanyelvünknek az angol vagy német nyelvtől eltérő sajátosságaira! Mit jelent anyanyelvünk *agglutináló jellegre* való törekvése?
- 4) Mit jelent a *szinonima* fogalma? Milyen szerepük van a szinonimáknak a fordítások világában? Mutasson be példákat!
- 5) Fejtse ki a *pleonazmus* és a *tautológia* fogalmát! Hová tartoznak a *bestiális fenevadak*, *boldog happy end* stb.-féle fordulatok?
- 6) Említse meg a *neologizmusok* és az *archaizmusok* néhány esetét! Melyik használata okoz több gondot? Mutassa be példák segítségével!
- 7) Milyen megítélés alá esik a nyelvhelyességi irodalomban az idegen szavak használata? Foglaljon állást a következő idegen szavak használatát illetően: *computer*, *file/fájl*, *informatikus*; *recycling paper*, *teletext*, *disztributor*, *solarium*, *lizing*. Miért eshet másféle elbírálás alá az *idegen szavak* kérdése a köznyelvben, ill. a szaknyelvekben?
- 8) Mit jelent az *germanizmus* és *anglicizmus*? Definiálja a fogalmakat, és jellemezze választott példák segítségével!
- 9) Mutassa be a szerzői kéziratok alapkövetelményeit! Részletesen térjen ki a *közérthetőség* és *nyelvhelyesség* témakörére!
- 10) Milyen nyelvhasználati, nyelvhelyességi kérdések adódhatnak a *szaknyelvi szövegek* vagy a *folklorisztikus és mesei szövegek* fordítása során? Válassza ki az egyik típust, és mutassa be példák segítségével!

Ajánlott irodalom:

1. *A magyar helyesírás szabályai*. 11. kiadás. Budapest: Akadémiai Kiadó.
2. *A magyar helyesírás szabályai*. 12. kiadás. Budapest: Akadémiai Kiadó.
3. *Változások a magyar helyesírás szabályai 12. kiadásában*.
http://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/sajtoszoba/A_magyar_helyesiras_szabalyai_Valtozasok.pdf
4. Laczkó Krisztina–Mártonfi Attila 2004. *Helyesírás*. Budapest: Osiris.
5. Balázs Géza 2001. *Magyar nyelvhelyességi lexikon*. Budapest: Corvina.
6. Eöry Vilma: A magyarba bekerülő angol szavak és az ún. reklámnyelvi törvény. In: Zimányi Árpád (szerk.): *Tanulmányok a magyar nyelvről*. Az Eszterházy Károlyi Főiskola Tudományos Közleményei, új sorozat XXXII. kötet. Eger. 2005. 65
7. *Dróth Júlia 2000. Legyen egységes az Európai Unió magyar nyelvű terminológiája. *Magyar Nyelvőr* 124. 287–297.
8. Bodnár Ildikó 2010. Szaknyelv és stilsztika. In: Dobos Csilla (szerk.): *Szaknyelvi kommunikáció*. Miskolci Egyetem. Miskolc. Tinta Könyvkiadó. Budapest. 161–181.
9. Fábrián Zsuzsanna 2009. Neologizmusok és szótárak. In: Bárdosi Vilmos (szerk.): *Quo vadis philologia temporum nostrorum? Korunk civilizációjának nyelvi képe*. Tinta Könyvkiadó. Budapest.
10. Súlyom Réka 2010. *Neologizmusok kognitív szemantikai megközelítése*. Magyar Nyelvőr. 134.
11. Veszelszki Ágnes 2010. *Neologizmusok és hapax legomenonok a reklámokban*. In: Balázs Géza (szerk.): *Jelentés a magyar nyelvről*. Inter – Magyar Szemiotikai Társaság. Budapest.
12. Minya Károly 2014. A neologizmusok és az archaizmusok korrelatív viszonya. *Vasi Szemle*. LXVIII. évf. 4. sz. 476–481.

13. Minya Károly 2008. Stíluserevény vagy stílusvétség a pleonazmus és a tautológia? Édes Anyanyelvünk 5. sz. 8.
14. Gyurgyák János 2003. *Szerkesztők és szerzők kézikönyve*. Osiris Kiadó. (a 9. tételhez kiemelten ajánlott: 220 – 224.)
15. Kiefer Ferenc (szerk) 2006. *A magyar nyelv*. Akadémiai Kiadó.
16. David Crystal 1998. *A nyelv enciklopédiája*. Osiris Kiadó.

Kiegészítés, megjegyzés:

Az ajánlott irodalom általános, több témakört is magába foglaló köteteket, valamint az egyes tételekhez kapcsolódó tanulmányokat tartalmaz. Az egyes nyelvi szakszavakat, kifejezéseket magyarázó lexikonokat, kézikönyveket a lista nem tartalmazza, azonban azok (pl. *neologizmus, archaizmus, tautológia, pleonazmus, nyelvtipológia, agglutináló, germanizmus, anglicizmus*) helyes meghatározását nagyban segíti.

A 6. tétel esetében a 9 – 12. szakirodalmi tételek közül példaanyag és kifejtés szerint 1 választott tanulmány feldolgozása kötelező.